

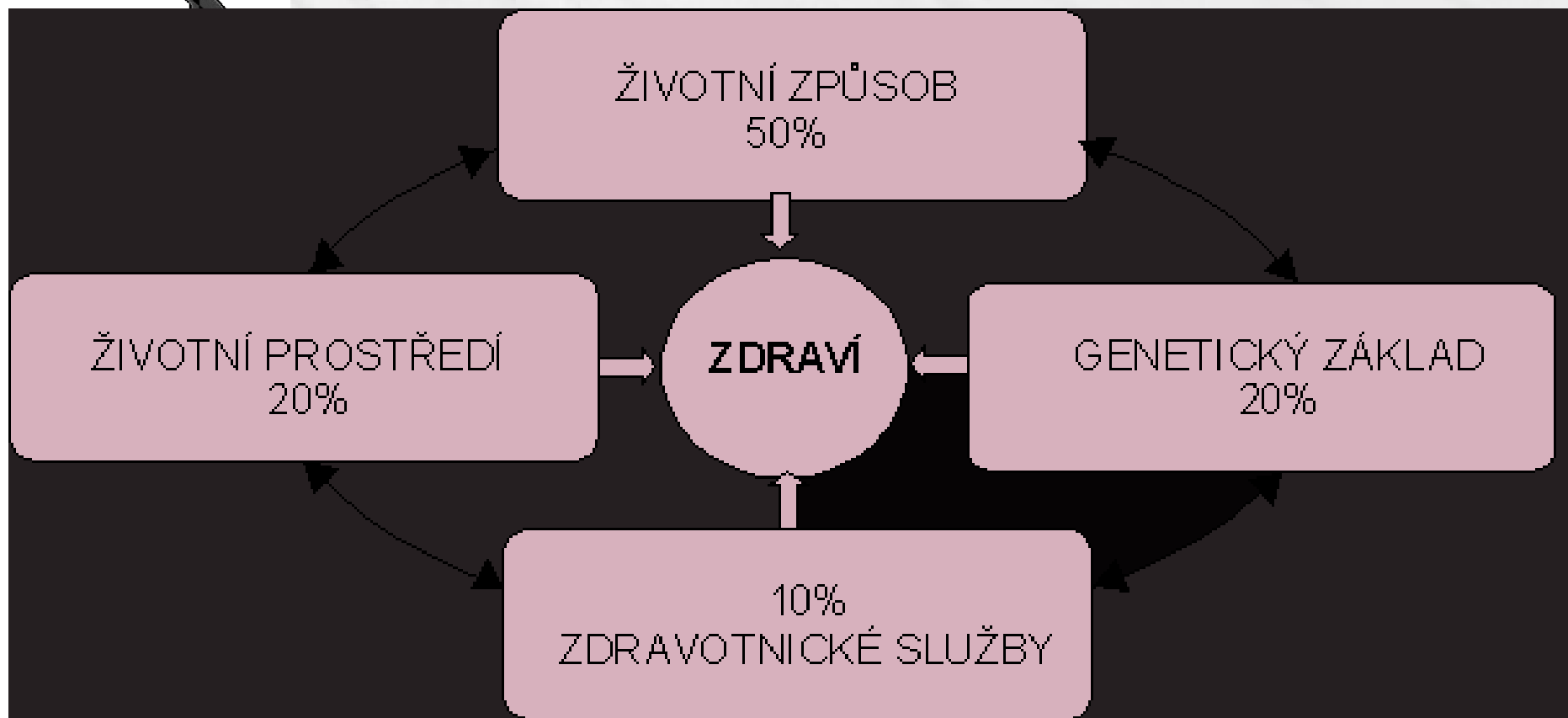
**Celostní přístupy ke
zdraví**

HOLISMUS

Teorie vzniku nemoci

- ❖ představy o vzniku nemoci ovlivněny vědeckým a kulturním myšlením doby (př. posedlost d'áblem, trest za hřích...)
- ❖ 19.stol – vědecké objevy (př. L. Pasteur)
- ❖ **biomedicínský model** - nemoc = výsledek špatné funkce orgánu, buněk, napadení patogenem
- ❖ „člověk jako stroj, který lze opravit“
Descartes

Základní termíny

- ❖ Bio-psycho-socio-spirituální model
- ❖ Holismus
- ❖ Salutogeneze
- ❖ Psychosomatika

Bio-psycho-socio-spirituální model člověka

- ❖ americký lékař a psychoanalytik George Engel v roce 1977
- ❖ Poukazoval na skutečnost, že biomedicínský model zanedbává celek, protože vylučuje vše, kromě biologických faktorů. Zabývá se tělem a chorobou na úkor pacienta jako člověka.
- ❖ **k nemoci není nutná organická příčina**

BIOLOGICKÁ DIMENZE

Popisuje především fyzickou stránku člověka, zabývá se jeho fyzickými možnostmi a omezeními, v současné době je především předmětem **medicíny a přírodních věd.**

PSYCHOLOGICKÁ DIMENZE

Všimá si duševní stránky člověka, jeho prožívání věcí, emocí, motivací, zájmů, (sebe)hodnocení, poznávání. Možností a omezení z toho plynoucích. Je předmětem především **psychologie, psychoterapie.**

SOCIÁLNÍ DIMENZE

Všímá si především vztahů mezi jedinci, mezi skupinami jedinců, procesů ve skupinách, institucionalizovanosti těchto vztahů. V současné době se uvedenými otázkami zabývá především **sociologie a politologie.**

SPIRITUÁLNÍ DIMENZE

Zabývá se myšlením člověka v otázkách jeho smyslu, v otázkách které člověka přesahují (otázkách jeho původu, smyslu, vztahů). Je věcí přemýšlení **filozofie, teologie.**

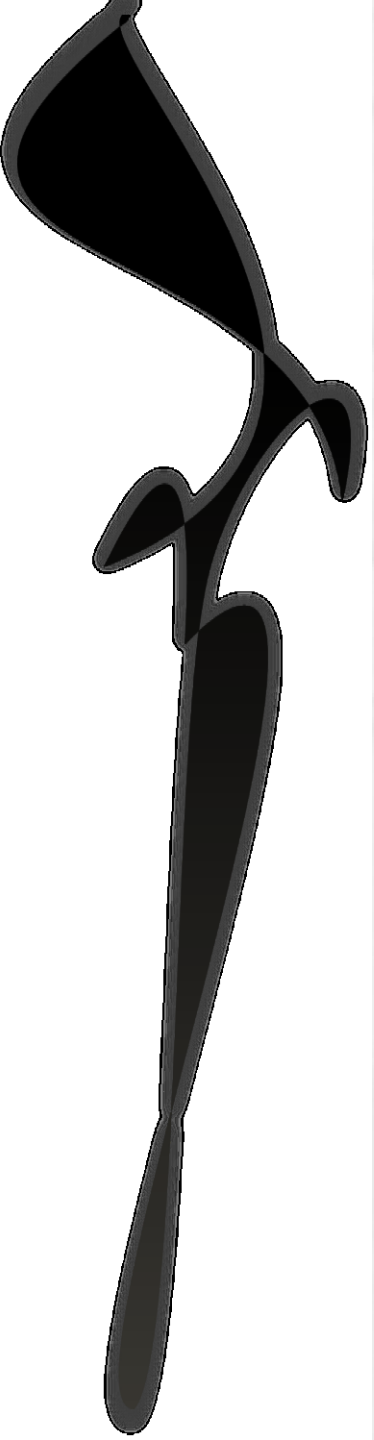

Holismus

= (z řeckého *holon*, celek) filosofický názor nebo směr, který zdůrazňuje, že všechny vlastnosti nějakého systému nelze určit nebo vysvětlit pouze zkoumáním jeho částí.

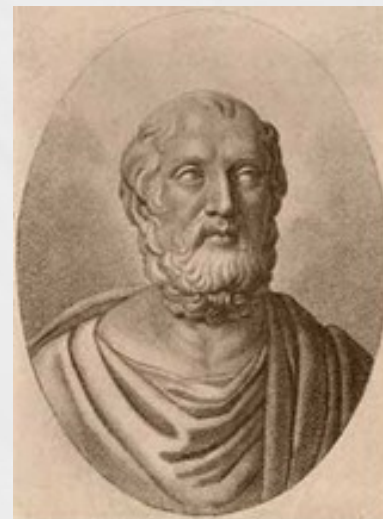
- ❖ celek podstatně ovlivňuje i fungování nebo podobu svých částí
- ❖ holismus jako směr vznikl ve 20.stol.
- ❖ ve zdravotních oborech se zabývá celým člověkem a jeho potřebami

„Neměli bychom se pokoušet o léčení žádné části, aniž bychom se pokusili vyléčit celek. Neměli bychom se snažit o léčení těla opomíjejíce duši. Pokud mají tělo a mysl být zdravými, musíš začít léčením duše....protože velkou chybou dneška v léčení lidského těla je, že lékaři jako prvou oddělují od těla duši.“

Platón: Republika, 382 př. n. l.

Východní x západní přístupy ke zdraví

- ❖ Holistický přístup x materiální přístup
- ❖ Léčba příčin x léčba následků
- ❖ Důraz na tradice x důraz na „vědeckost“
- ❖ Předcházení nemoci x léčba nemoci

Holisticko - alternativní přístup

- ❖ Opakem materialistického přístupu jsou nejrůznější směry alternativní medicíny, kdy slovo alternativní vyjadřuje určitou alternaci, či vymezení se vůči klasické medicíně především skrze **důraz na ne-materiální procesy** ovlivňující to, co se děje s naším tělem.
- ❖ V holistickém pohledu je nemoc nerovnováha, vychýlení z harmonického fungování celého těla i psychiky.

Některé celostní přístupy

❖ Ajurvéda

❖ Čínská medicína

❖ Feng shui

❖ Taoismus

Salutogeneze

(health enhancement)

Salutogenetický přístup ke zdraví a nemoci klade důraz na hledání cest jak eliminovat nebo zmírňovat vlivy nepříznivých životních událostí, podpora zdraví.

SALUTOGENNÍ FAKTORY - faktory posilující zdraví (optimismus, houževnatost, sociální opora...)

Patogenetický přístup - původce nemoci je virus či bakterie, člověk nemá moc způsobů jak ovlivnit své zdraví.

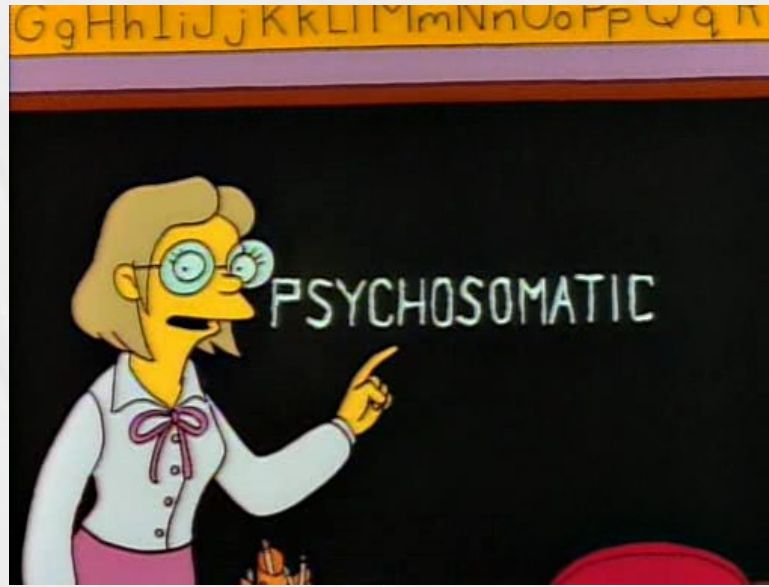

Patogenetický x Salutogenetický model

Charakteristiky	Patogenetický model	Salutogenetický model
Pojetí zdraví/nemoc	Dichotomické	Kontinuum
Sledovaný faktor	Symptom – nemoc	Celkový obraz nemoci
Základní otázka	Proč k nemoci došlo?	Proč k nemoci nedošlo?
Příčina	Patogenní činitelé	Protektivní činitelé
Terapie	Léčba postižené části těla	Léčba systému člověk
Stres	Odstranění stresorů	Zvládání stresu

Psychosomatika

- ❖ psyché“ – duše a „soma“ – tělo
- ❖ somatická nerovnováha vytváří psychickou nerovnováhu a naopak
- ❖ dnes již byl psychosomatický pohled integrován v řadě medicínských oblastí

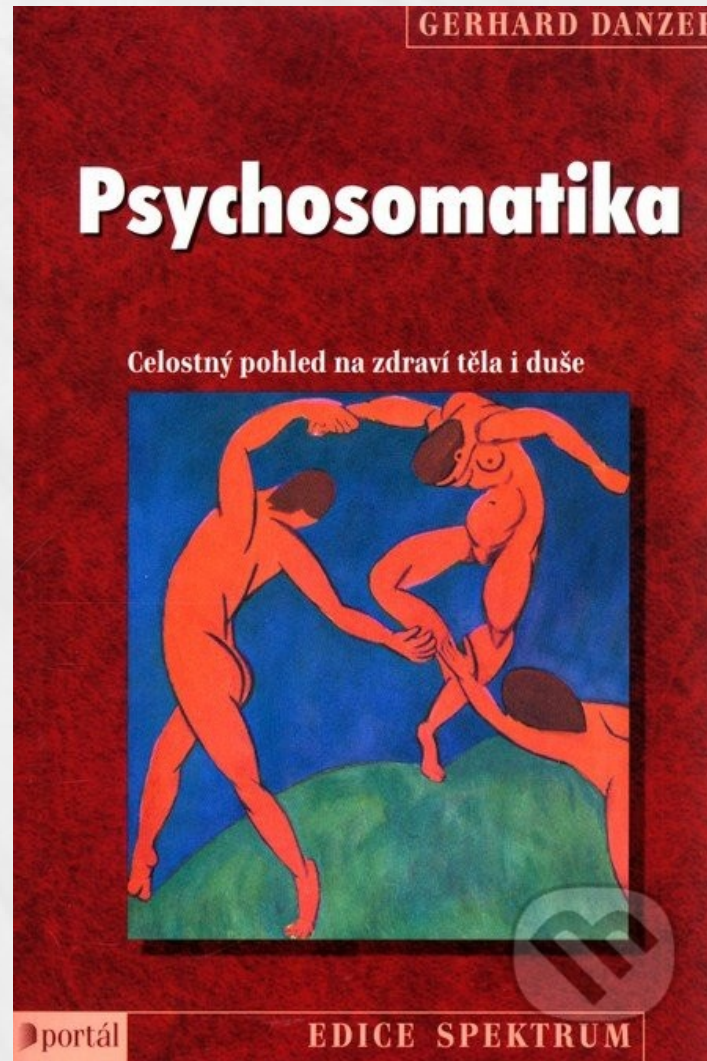
Nejčastější psychosomatická onemocnění

Potíže projevující se v těle
úzce související s
psychickými procesy.

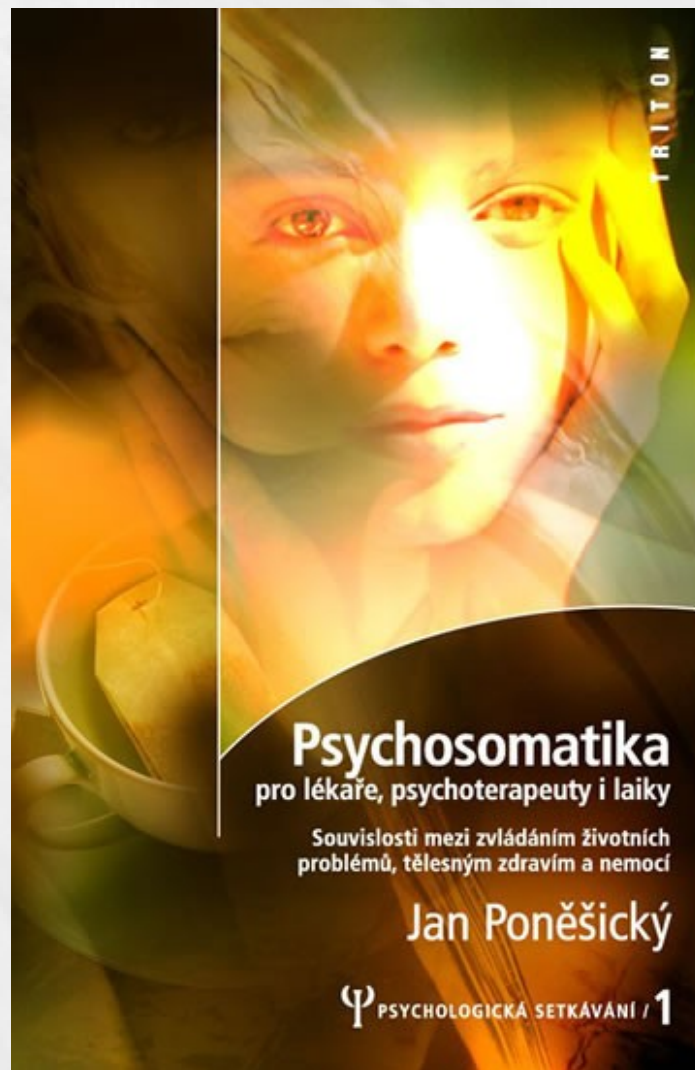
- ❖ bolesti zad
- ❖ bolesti hlavy
- ❖ častá únava
- ❖ snížená a často selhávající imunita
- ❖ poruchy spánku
- ❖ trávicí bolesti a obtíže
- ❖ alergie a astma, dechové obtíže
- ❖ kardiovaskulární onemocnění (např. hypertenze a další)
- ❖ sexuální dysfunkce

Danzer a Gerhard (2010). Portál.

Poněšický (2002). Triton.

Morschitzky a Sator (2010). Portál.

